

Tilfældet med en Vare som Motorolie. Det danske Petroleumsselskab satte uden videre Prisen op med ikke mindre end 50 pCt. Det kom navnlig til at gaa ud over mange Kommuner, som maa forsyne sig med denne Olie for at drive deres Dieselmotorer. Ligeledes blev en Vare som Petroleum sat stærkt op. Det skete ikke lige straks. Det danske Petroleumsselskab meddelte i August Maaned, at det ikke vilde sætte Prisen op, men da vi naaede hen ad Efteraaret og den mørke Tid begyndte i Oktober Maaned, forhøjede det Prisen med 16—17 pCt., hvad der navnlig er kommet til at gaa ud over Smaaafolk og særlig over Fiskerne, der bruger Petroleum som Drivkraft.

Der kunde ogsaa nævnes en Vare som Sukker som Eksempel paa, hvorledes Priserne blev skruet stærkt i Vejret, og jeg skal endnu nævne et Par Ting. Der var et Skibsfirma her i København, som laa inde med en meget stor Beholdning af Kul, og da der var Fare for, at Staten kunde komme til at mangle Kul, saa at Færger og Jernbaner ikke kunde holdes i Drift, var dette Firma ædelmodigt nok til at tilbyde Staten 18,000 Tons Kul til Købs, men vel at mærke til en Pris af ikke mindre end 540,000 Kr., hvorved det havde en Fortjeneste af omtrent $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Denne Handel kom ganske vist ikke i Stand, idet Prisreguleringskommissionen, som i Mellemtiden var blevet nedsat, blandede sig i Forholdet, saa at dette Rederifirma maatte nøjes med det halve af den Fortjeneste, det først havde beregnet sig. Jeg skal ogsaa minde om Af-færen med de to Hansen'er, den ene en bekendt Skibsreder, den anden en bekendt Kornkøbmand. Det er en Sag, som har været udførligt omtalt her i Folketinget, og den vidner ogsaa om, med hvilken Hensynsløshed Kapitalismen optræder, hvorledes den benytter sig af de givne Forhold og søger at skaffe sig Fordele, selv om det volder stor Fare for Samfundet.

Alt dette er, synes jeg, Eksempler, der viser, hvorledes Kapitalismen har optraadt, hvorledes den har handlet i det sidste Aar. Den har vist sig hensynsløs i sin Udbytning, den har været følelsesløs og ligegyldig overfor den Nød, den paaførte Landre Mennesker, og den har ikke været kræsen i Valget af sine Midler.

Men Kapitalismens Udskejelser vilde sikkert være blevet langt voldsommere, hvis ikke Lovgivningsmagten havde skredet ind for at dæmme op mod de værste af dem, og vi kommer, forekommer det mig,

til et meget lærerigt Afsnit i vor politiske Historie, naar vi ser paa den Række af Love, som i det sidste Aar er gennemførte netop for at dæmme op imod Kapitalismens værste Udskejelser. Jeg skal af disse nævne den Lov, der medførte en Indskrænkning i Formuebesiddernes Ret til at faa udbetalt af de i Banker og Sparekasser indestaaende Penge udover 300 Kr. daglig, Loven om de forskellige Udførselsforbud, Loven om en Prisregulering og Beslaglæggelse af Varebeholdninger, Loven om Forsikring af Skibe mod Krigsfare ved Statens Støtte, ligeledes Loven om en Forsikring af Fiskerfartøjer og en Forsikring af Varer mod Krigsfare, ogsaa ved Statens Støtte, samt en Række Straffelove for Overtrædelse af disse Bestemmelser. Men foruden at disse Love er givne, er der truffet en hel Del andre praktiske Foranstaltninger, hvis Formaal ogsaa har været at dæmme op imod Kapitalismens Udskejelser. Jeg skal af disse praktiske Foranstaltninger her nævne følgende: Ekspropriation af Hvedebeholdninger og Ekspropriation af Hvedemel, Statsimport af Korn og Foderstoffer, Fastsættelsen af Maksimalpris paa Rug, Ekspropriation af Rugbeholdninger, Maksimalpris paa Svinefedt, Regulering af Flæskehandelen, Fastsættelsen af Vægt paa Brød og Fodringsforbudet. Det er en Række Foranstaltninger, som alle indser Nyttens af. Maaske ikke alle vil anerkende deres Berettigelse, men i alt Fald maa alle indse, at de har været gavnlige for Samfundet.

Disse Foranstaltninger har vundet Socialdemokratiets Tilslutning, hvad heller ikke er saa underligt, idet disse Foranstaltninger netop gaar i Retning af det, som Socialdemokratiet kræver paa sit Program. Jeg skal nævne et enkelt Punkt af Socialdemokratiets Program. Vi forlanger i vort Program følgende: „Stat og Kommune overtager de store Samfærdsels- og Samkvemsmidler, samt alle Monopoler og alle Virksomheder, der antager Karakter af Monopoler. Ogsaa anden Produktion organiseres efterhaanden under Samfundets Ledelse og Kontrol.“ Det, der er sket ved de Love og Foranstaltninger, jeg her nævned, er netop, at en Række vigtige Ting er kommet ind under Samfundets Ledelse og Kontrol.

Vi har i vort Program givet en Kritik af Kapitalismen, som den fremtræder i Øjeblikket. Jeg skal tillade mig at oplæse nogle Ord af denne Kritik. Det hedder saaledes: „Denne Samfundstilstand — Kapitalismen — umuliggør en retfærdig